

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 25 kwietnia 2016 r.

Pozycja 348

POSTANOWIENIE z dnia 19 kwietnia 2016 r. Sygn. akt Ts 246/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Rzepliński – przewodniczący
Stanisław Biernat – sprawozdawca
Piotr Pszczółkowski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 23 grudnia 2015 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej S. J. K.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 10 lipca 2015 r. (data nadania) S. J. K. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność art. 19 ust. 4 w zw. z art. 5 pkt 33 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2015.581, ze zm.; dalej: uśoz) w zw. z art. 30 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz.U.2015.464, ze zm.; dalej: uzl) w zw. z art. 7 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U.2007.14.89, ze zm.; dalej: uzo) z art. 20 i art. 22 w zw. z art. 2, art. 64 ust. 1 w zw. z art. 2 i art. 64 ust. 3 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Ponadto wniósł o „stwierdzenie istnienia pominięcia ustawodawczego (...) ocenianego przez pryzmat” art. 20, art. 22, art. 64 ust. 3 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

2. Postanowieniem z 23 grudnia 2015 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Skarżący nie dochował bowiem, jak stwierdził Trybunał, trzymiesięcznego terminu do jej złożenia. Na marginesie Trybunał zwrócił uwagę na to, że za pomocą wniesionej skargi skarżący próbuje uzyskać finansowanie ze środków publicznych świadczeń udzielonych z naruszeniem umowy. W związku z powyższym podkreślił, że skarga nie może być wykorzystywana jako instrument służący korygowaniu zaniedbań, jakich dopuszczono się w postępowaniu poprzedzającym jej wniesienie.

3. W zażaleniu na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 23 grudnia 2015 r. skarżący odnosi się krytycznie do stanowiska w nim przedstawionego, zgodnie z którym wniesienie nadzwyczajnych środków zaskarżenia (w tym skargi kasacyjnej w sprawach

cywilnych) wykracza poza ramy „drogi prawnej”, o której mowa w art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.102.643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.). Zdaniem skarżącego: „W sytuacji (...) zmiany systemu sądownictwa cywilnego poprzez wprowadzenie dwuinstancyjnego sądownictwa cywilnego oraz skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka wzruszania prawomocnych orzeczeń nie doszło do harmonizacji przepisów ustawy o TK z 1997 r. Z tego też powodu wykładnia art. 46 ust. 1 niesie szereg wątpliwości i wymaga gruntownej analizy”. W ocenie skarżącego dopiero wydanie rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy przesądza o wyczerpaniu drogi prawnej. Skarżący zwraca uwagę na nowelizację ustawy o TK z 1997 r. dokonaną ustawą z dnia 9 czerwca 2000 r. o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.53.638). W wyniku tej nowelizacji zawarte w art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. sformułowanie „po wyczerpaniu toku instancyjnego” zostało zastąpione zwrotem „po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana”. Z powyższego skarżący wyprowadza wniosek, że „celem zmiany ustawy o TK z 2000 r. było wprowadzenie obowiązku wyczerpania drogi prawnej także w postaci skorzystania z nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Jeśli więc w 2005 r. zmianie uległ charakter postępowania cywilnego w taki sposób, iż zastosowanie do niego ma norma wprowadzona zmianą ustawy o TK z 2000 r., to nie można przyjąć tezy odmiennej”. Zdaniem skarżącego nieracjonalny i podważający pewność obrotu jest pogląd, zgodnie z którym skarżący, który nie jest zadowolony z wyroku sądu drugiej instancji, powinien wraz ze skargą kasacyjną wnieść skargę konstytucyjną, aby nie upłynął termin do złożenia tej ostatniej.

Odnosząc się do zarzutu podjęcia przez skarżącego próby korygowania swoich zaniedbań za pomocą skargi konstytucyjnej, przyznaje on, że jednym z jego celów jest doprowadzenie do uzyskania finansowania ze środków publicznych świadczeń udzielonych z naruszeniem umowy. Podkreśla jednak, że: „Kwestia, czy w przypadku uzyskania pozytywnego rozstrzygnięcia (...) będzie chciał dochodzić swoich praw w drodze przysługujących mu środków prawnych, nie powinna podlegać kognicji Trybunału i decydować o przyjęciu bądź nieprzyjęciu skargi konstytucyjnej do rozpoznania”.

Oprócz zażalenia sporządzonego przez pełnomocnika skarżącego do Trybunału wpłynęło zażalenie sporządzone osobiście przez skarżącego.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 134 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293) w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie na etapie wstępnego rozpoznania skargi konstytucyjnej stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK z 1997 r. Zgodnie z art. 36 ust. 4 w zw. z art. 49 ustawy o TK z 1997 r. skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b *in fine* w zw. z art. 36 ust. 6 i 7 ustawy o TK z 1997 r.). Na etapie rozpoznawania zażalenia Trybunał Konstytucyjny bada – w zakresie zarzutów sformułowanych w tym środku odwoławczym – czy w wydanym postanowieniu prawidłowo ustalił istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał uznaje, że kwestionowane postanowienie jest prawidłowe, a argumenty przytoczone w zażaleniu nie podważają ustaleń w nim przedstawionych i dlatego nie zasługują na uwzględnienie.

3. Odnosząc się do wymogu wyczerpania drogi prawnej, Trybunał zauważa, że wprowadzona w 2000 r. zmiana sformułowania w art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. miała charakter terminologiczny, a nie merytoryczny. Tym samym dotychczasowy dorobek orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego związany z definiowaniem wykonania warunku „wyczerpania toku instancji” ma odpowiednie zastosowanie przy rozstrzyganiu, czy spełniony został warunek „wyczerpania drogi prawnej” (postanowienie TK z 6 listopada 2000 r., Ts 114/00, OTK ZU Nr 3/2001, poz. 61). Zgodnie z tym orzecznictwem wyrok sądu drugiej instancji, jeśli jest prawomocny (tak jak w postępowaniu karnym), to ma charakter orzeczenia kończącego tok instancji w sprawie stanowiącej podstawę skargi konstytucyjnej, i od daty doręczenia skarżącemu tego orzeczenia należałoby liczyć początek biegu terminu do jej złożenia (zob. postanowienie TK z 1 sierpnia 2000 r., Ts 71/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 244).

3.1. Do zmiany merytorycznej w zakresie regulacji odnoszących się do skarg konstytucyjnych wnoszonych w związku z wydaniem orzeczenia przez sąd cywilny doszło dopiero w wyniku nowelizacji przepisów kodeksu postępowania cywilnego dotyczących skargi kasacyjnej dokonanej ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2005.13.98). W konsekwencji wprowadzenia tej regulacji skarga kasacyjna stała się nadzwyczajnym środkiem odwoławczym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji. Od tego czasu termin do wniesienia skargi konstytucyjnej liczony jest zatem od doręczenia skarżącemu orzeczenia sądu drugiej instancji. Trybunał podkreśla, że skarga kasacyjna jako nadzwyczajny środek odwoławczy funkcjonuje już ponad 10 lat. Ze względu na bogate orzecznictwo Trybunału w tym zakresie, które się utrzymało w tym czasie, nie powinny pojawiać się żadne wątpliwości związane z interpretacją wymogu wyczerpania drogi prawnej w kontekście przepisów kodeksu postępowania cywilnego (zob. w szczególności postanowienie TK z 23 października 2013 r., Ts 302/12, OTK ZU nr 5/B/2013, poz. 539).

3.2. Niezależnie od powyższego na stronie internetowej Trybunału dostępna jest opinia o dopuszczalności złożenia skargi konstytucyjnej po nowelizacji przepisów kodeksu postępowania cywilnego dotyczących skargi kasacyjnej autorstwa Dyrektora Zespołu Wstępnej Kontroli Skarg Konstytucyjnych i Wniosków. Zgodnie z tą opinią „zmiana przepisów kodeksu postępowania cywilnego spowodowała zmianę sposobu liczenia terminu do złożenia skargi konstytucyjnej. Dotychczas regułą w postępowaniu skargowym był wymóg złożenia kasacji, a więc termin do złożenia skargi konstytucyjnej z reguły rozpoczynał bieg po doręczeniu skarżącemu orzeczenia Sądu Najwyższego. Obecnie, ze wskazanych wyżej powodów, termin ten będzie biegł od dnia doręczenia skarżącemu orzeczenia sądu II instancji”. Z przywołaną opinią może zapoznać się każdy profesjonalny pełnomocnik, który ma jakiegokolwiek wątpliwości co do rozumienia wymogu wyczerpania drogi prawnej.

3.3. Trybunał przyznaje, że w sytuacji, w której w związku z wydaniem wyroku przez sąd drugiej instancji spełnione były przesłanki do wniesienia zarówno skargi konstytucyjnej, jak i skargi kasacyjnej, to – jak podniósł skarżący – do dochowania terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej konieczne było jej złożenie jednocześnie ze skargą kasacyjną. Trybunał przypomina jednak, że skorzystanie z nadzwyczajnego środka zaskarżenia uzasadnia zawieszenie postępowania skargowego przed Trybunałem zgodnie z art. 20 ustawy o TK z 1997 r. w zw. z art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. Zawieszenie postępowania w takiej sytuacji (choćby tylko fakultatywne) zapobiega zaś skutkom wydania przez Trybunał wyroku przed zapadnięciem rozstrzygnięcia w przedmiocie skargi kasacyjnej, które skarżący określa w zażaleniu mianem „storpedowania zasady pewności prawa”.

Na podstawie powyższych ustaleń Trybunał stwierdza, że ze względu na złożenie przez skarżącego skargi konstytucyjnej dopiero po doręczeniu mu wyroku Sądu Najwyższego z lutego 2015 r. oddalającego jego skargę kasacyjną, doszło do niezachowania trzymiesięcznego terminu do jej wniesienia. Okoliczność ta stanowi samodzielną podstawę odmowy nadania skardze dalszego biegu.

4. W odniesieniu do problemu próby korygowania przez skarżącego zaniedbań za pomocą skargi konstytucyjnej Trybunał zwraca uwagę na to, że w zakwestionowanym postanowieniu odwołał się nie tyle do konsekwencji ewentualnego pozytywnego dla skarżącego rozstrzygnięcia Trybunału, ile do okoliczności mających miejsce na wcześniejszym etapie postępowania. W sprawie, w związku z którą została wniesiona skarga, świadczenia zdrowotne były bowiem udzielane w ramach umowy z NFZ, ale, jak stwierdziły sądy, niezgodnie z jej treścią (zostały bowiem wykonane przez niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej z innych województw lub bez przeprowadzenia tzw. kwalifikacji szpitalnej). Skarga konstytucyjna nie może zaś być wykorzystywana do korygowania zaniedbań, do jakich doszło przed jej wniesieniem. Taką próbę podejmuje w przedmiotowej sprawie skarżący, ponieważ kwestionuje on konstytucyjność szczególnych (wyjątkowych) przepisów przewidujących możliwość żądania wynagrodzenia za świadczenia nieobjęte umową z NFZ w sytuacji, w której wprawdzie łączyła go umowa z NFZ, ale nieprawidłowo ją wykonał.

5. Trybunał wyjaśnia również, że zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. skargę konstytucyjną i zażalenie na postanowienie o odmowie nadania jej dalszego biegu sporządzają adwokat lub radca prawny, chyba że skarżącym jest sędzia, prokurator, notariusz, profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych. Tym samym pismo złożone przez skarżącego jako zażalenie należało pozostawić bez rozpoznania.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.